

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

منصور

رقم جدید نخود دیم مناسب برای کشت در مناطق معتدل و نیمه گرمسیری کشور

محقق مسئول معرفی رقم:

عادل جهانگیری

همکاران:

پیام پزشکیپور، زنده یاد منصور صفی خانی، داود صادقزاده اهری، سید حسین صباغ پور، علی سعید، همایون کانونی، علی اکبر محمودی، رحمت اله کریمی زاده، داریوش شهریاری، فرشید محمودی، نوذر بهرامی، اکبر شعبانی، برزو رستمی، ایرج کریمی، محمد مهدی پور سیاه بیدی، محمد آرمیون، محسن مهدیه، یداله فرایدی، رمضان سرپرست، فرامرز سیدی، مسعود کامل، سعیده نوری، ایرج آزادی، محمد صالح محمدی

موسسه تحقیقات کشاورزی ویم کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

افزایش تنوع در کشت ارقام اصلاح شده با پایداری عملکرد و جایگزینی آنها با ارقام محلی که اغلب از شرایط متغیر محیطی آسیب پذیر بوده و تحت شرایط محیطی مختلف ناپایدارند، سبب کاهش خطر ناپایداری تولید در دیمزارهای کشور و افزایش ثبات تولید خواهد شد. نتیجه فعالیت‌های انجام شده در بخش حبوبات موسسه تحقیقات کشاورزی دیم، منجر به معرفی ارقامی از نخود نظیر هاشم، آرمان، آزاد و عادل برای کشت در مناطق معتدل دیم شده است. این ارقام ضمن داشتن پتانسیل عملکرد بالا نسبت به برقدگی متحمل بوده و به دلیل ایستاده بودن تیپ بوته و ارتفاع بوته مناسب قابلیت برداشت با کمباین را نیز دارا می‌باشند و هم اکنون در سطح وسیع توسط کشاورزان کشت می‌شوند. نکته ضعف اصلی این ارقام پایین بودن وزن صد دانه (درشتی دانه) و همچنین رنگ دانه می‌باشد، که موجب رغبت کم کشاورزان به کشت آنها می‌گردید. نخود رقم "منصور" (لاین Flip98-55C) طی برنامه‌های به نژادی مشترک بین موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور و ایکاردا در سال ۸۴-۱۳۸۳ در قالب آزمایشات بررسی در خزانه‌های بین‌المللی لاین‌های پاییزه نخود (CIEN-W) به ایران ارسال گردید. این رقم طی انجام آزمایشات مختلف در ایستگاه‌های تحقیقاتی موسسه تحقیقات کشاورزی دیم، از جمله آزمایشات مقایسه عملکرد (مقدماتی، پیشرفته)، سازگاری، خزانه‌های بررسی واکنش نسبت به بیماری و آفت مینوز، همچنین در قالب طرح‌های تحقیقی- تطبیقی (آنفارم) و تحقیقی- ترویجی در کشت پاییزه در مناطق کرمانشاه، لرستان، ایلام، گچساران، شیروان، گلستان و ... مورد ارزیابی قرار گرفته است. نخود رقم منصور به علت داشتن متوسط عملکرد دانه بالاتر (۲۰۴۲ کیلوگرم در هکتار در مزرعه زارعین در مرحله تحقیقی- ترویجی و برتری ۳۶ درصدی عملکرد نسبت به رقم آزاد و برتری ۱۵ درصدی نسبت به رقم عادل) همچنین با متوسط عملکرد ۱۵۶۸/۵ کیلوگرم در هکتار در طی سال‌های مورد بررسی، مقاومت به بیماری‌های برقدگی و فوزاریوم و همچنین بیشتر بودن وزن صد دانه (۲۵ درصد) نسبت به رقم آزاد، در سال‌ها و مناطق مختلف، ایستادگی بوته و داشتن ارتفاع مناسب جهت برداشت ماشینی توسط اصلاح‌گران بخش تحقیقات حبوبات دیم انتخاب و جهت کشت پاییزه در مناطق کرمانشاه، لرستان، ایلام، گچساران، گرگان و مناطق مشابه آب و هوایی در سال ۱۳۹۵ معرفی گردید.

موسسه تحقیقات کشاورزی ویم کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

جدول توجیه اقتصادی رقم نخود منصور برای کشت مناطق معتدل و نیمه گرمسیری کشور

مناطق مناسب کشت	پیش بینی توسعه سطح زیر کشت (هزار هکتار)	برتری نسبت به شاهد آزاد (کیلوگرم در هکتار)	میزان افزایش تولید به ازای سطح پیش بینی شده (تن)	ارزش اقتصادی افزایش تولید در سطح پیش بینی شده (میلیون ریال)*
مناطق معتدل، گرمسیری و نیمه گرمسیری دیم کشور	۲۵۰	۴۳۳	۱۰۸۲۵۰	۱۰۸۲۵۰۰۰

* قیمت هر کیلو گرم نخود سفید در بازار ۱۰۰۰۰۰۰ ریال منظور شده است.

جدول مهمترین مشخصات رقم نخود جدید منصور

ردیف	صفت یا مشخصه	توصیف
۱	تیپ (نوع)	کابلی (نخود سفید)
۲	تیپ بوته	ایستاده
۳	رنگ گل	سفید
۴	رنگ دانه	کرم روشن
۵	تعداد روز از کاشت تا گلدهی	۱۶۰ روز
۶	تعداد روز از کاشت تا رسیدن فیزیولوژیکی	۲۰۶ روز
۷	متوسط ارتفاع بوته	۵۲ سانتیمتر
۸	متوسط وزن صد دانه	۳۸/۱ گرم
۹	متوسط عملکرد دانه در هکتار	۱۵۶۸/۵ کیلوگرم
۱۰	درصد پروتئین دانه	۲۵٪
۱۱	واکنش نسبت به بیماری برقزدگی و فوزاریوم	مقاوم
۱۲	واکنش نسبت به مگس مینوز نخود	متحمل
۱۳	قابلیت برداشت مکانیزه	دارد